

Inzendingen voor de schoonheidsprijs 2023

Partij 1: Erwin Wouterson – Raphaël Willemstein (IC Messemaker, 9 jan 2023)

Deze partij zou ik graag inzenden voor de schoonheidsprijs (editie 2023). Een pakkende titel zo vroeg in het jaar: Goede voornemens!? Menig schaker zal zichzelf vast een aantal voornemens hebben voorgelegd voor het komende jaar. In mijn geval: meer aanvullend spel.

De recente les via Kennemer Combinatie, waarin het typische torenoffer op c3 in het Siciliaans (Draak) werd besproken, wekte in het bijzonder mijn interesse. Tijdens de feestdagen had ik dan ook maar weer eens "The Life and Games of Mikhail Tal" van de plank gehaald. Daarnaast ter inspiratie ook wat minder bekende partijen van (de recent overleden) IM Michael Basman bekeken.

Hoewel deze partij fragmenten bevat van (iets) onnauwkeurig spel laat het wel bepaalde thema's goed uitleggen waar ik afgelopen jaar op heb geoefend onder begeleiding van GM Jan Werle.

1. d4 f5 2.c4 Pf6 3. Pc3

Op het eerste oog een kalm begin.

3... g6 4. h4

Mijn intenties worden al snel duidelijk. Met de zwarte pion op g6 is het vragen om een pionnenconfrontatie!

4... Lg7 5. h5!

Met de goedkeuring van de computer (Stockfish 15). Direct contact maken met de g6 pion. Hoewel de pion op het eerste oog "gewoon geslagen" kan worden zitten er wel degelijk risico's aan vast voor zwart.

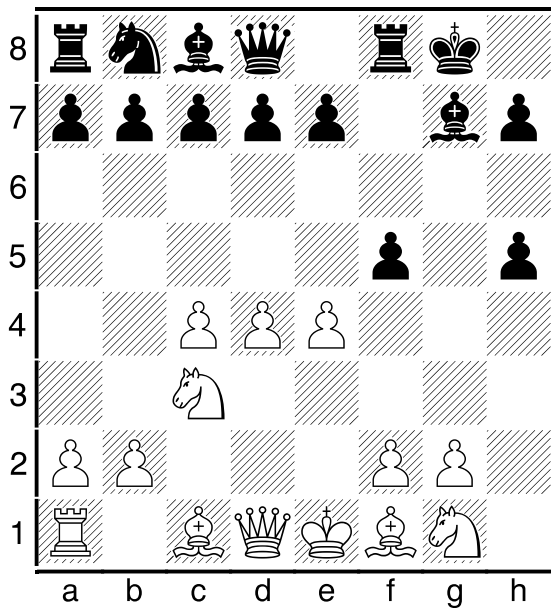
5... Pxf5 6. Txf5!?

Met de deur in huis vallen. Niet het typische torenoffer zoals dat in de les van Kennemer Combinatie is uitgelegd maar met grof geschut de pionnenstructuur van zwart aantasten. De zwarte koning zal zich lastig achter deze pionnenformatie kunnen schuilen. De reden dat ik deze zet een !? notatie geef is dat in deze gespeelde zetvolgorde zwart een klein voordeel mag noteren (-0.3) waarbij de zetvolgorde: eerst e4 en daarna het offer spelen een partij met meer kansen geeft voor wit: 6. e4 fxe4 (6... Pf6 7. exf5 met ook diverse uitdagingen voor zwart) 7. Txf5 gxf5. Dxf5+ Kf8. Deze variant heeft de voorkeur waarbij wit meer druk kan uitoefenen op zwart.

6... gxf5 7. e4

Een logisch vervolg. De dame kijkt nu mooi naar de pion op h5 (dreiging: slaan met schaak en zwart kan niet rokeren). De zwartveldige looper kijkt al mooi over de diagonaal naar de koningsvleugel en de zwarte pion op f5 pion krijgt de vraag: hoe gaan we hier mee om? Stockfish gaf de voorkeur aan een andere aanpak met Lg5 om vooral zwart te dwarsbomen in het ontwikkelen van zijn stukken: 7. Lg5 h6 8. Lh4. Stockfish geeft dit als een redelijk vervolg voor wit, het blijft dan voor zwart een tijdje lastig om e.e.a. te coördineren.

7... 0-0 (zie diagram)

Een prima keuze voor zwart. Prioriteit om de koning "veilig" te zetten en de spanning te handhaven tussen de e4 en f5 pionnen. Objectief bekeken heeft zwart een prima stelling en een aardig voordeel (-1.3). Hoewel de computer een ietwat onveilige koning prima (lang) veilig kan houden is dat voor een menselijke schaker vaak een lastige opgave. Dit ga ik proberen uit te buiten!

8. e5

Niet correct, maar het leek mij wel het meest praktisch. Middels deze zet wilde ik mijzelf wat tijd geven doordat ik het voor zwart lastig probeer te maken om stukken richting de koning te brengen. 8. Dxh5 fxe4 9. Pxe4 heeft de voorkeur van Stockfish. Op het eerste oog heeft wit dan een prima ontwikkeling en staat zwart nog een tikkeltje passief, echter zwart kan nu wel redelijk rap coördineren met 9...De8, een logische zet om de dame weg te jagen. Stockfish stelt nu de zet Dh1 voor, hetgeen m.i. niet heel erg voor de hand ligt na materiaal te hebben geofferd.

8... d6

Het centrum aantasten terwijl de witte koning nog in het centrum staat is een voor de hand liggende keuze.

9. f4

Het centrum ondersteunen maar ook het veld f3 beschikbaar maken voor het paard waarbij de f-pion reeds is opgespeeld.

9... dxe5 10. fxe5 c5

En wederom voert zwart de druk op. Stockfish keurt de aanpak van zwart duidelijk goed en laat een fors voordeel voor zwart optekenen van -2.3.

11. d5!

Een moeilijke keuze tijdens de partij. In essentie verliest dit een (centrum)pion maar wel met een achterliggend idee. Nog steeds is er geen enkel zwart stuk op de damevleugel ontwikkeld. Door grip te houden op c6 speelt het paard op b8 voorlopig nog eventjes niet mee.

11... Lxe5 12. Dxh5

De lang verwachte zet. Tijd om in actie te komen!

12... Lg3+

Een vervelend schaakje...

13. Kd1

Het had mijn voorkeur om geen lijnen van de lopers te blokkeren, hoewel dit wellicht wel een zet als e6 uitlokt (gebruiken van de penning over de d-lijn).

13... De8

Ondanks dat 13...e6 een vrij logische zet is om het centrum verder aan te tasten geeft dit ook voor wit kansen: 14. Lh6 Tf7 (14... Dh4 is een zet om de witte aanval direct af te slaan maar wel tegen een prijs: materiaal teruggeven: 15. Dxf4 Lxf4 16. Lxf8 Kxf8) 15. Pf3 en wit kan toch de druk aardig opvoeren. De laatste paardzet haalt ook op een slimme manier Dh4 uit de stelling en wit kan verder ontwikkelen.

14. Df3

Uiteraard wil wit zijn dame niet ruilen. Dit zou immers de aanvalskansen drastisch beperken.

14... Dg6

Zwart brengt zijn dame naar een actief veld maar dreigt ook met Dg4 een dameruil te forceren.

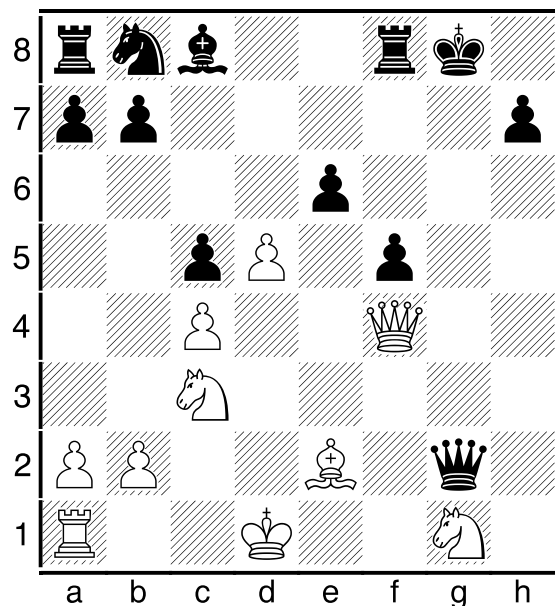
15. Le2

Voorkomen van dameruil was mijn grootste prioriteit. Het voordeel van zwart loopt objectief gezien intussen nog steeds op: -3.6

15... e6 16. Lf4

Middels deze ruil wilde ik een actief stuk van zwart ruilen voor mijn nog niet ontwikkelde loper. Daarnaast maakt dit de weg vrij om de toren op a1 om te spelen. Hoewel bij materiaalachterstand het niet direct voor de hand ligt om aan te sturen op afruilen van stukken leek het me hier toch de beste keuze om kansen te creëren.

16... Lxf4 17. Dxf4 Dxf2? (zie diagram)

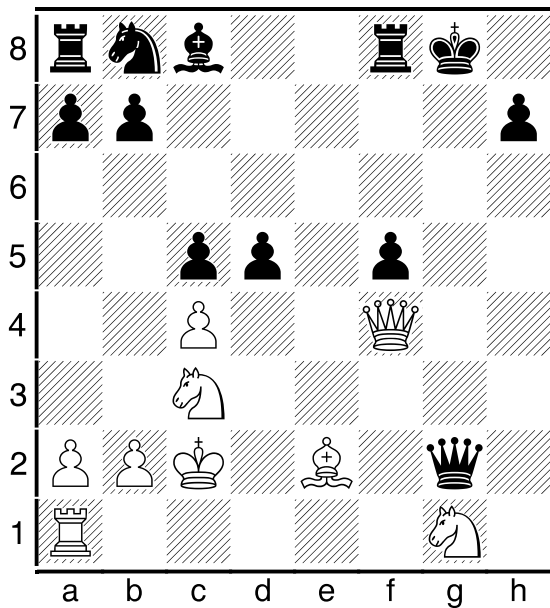
Het kantelpunt in de partij. De alarmbellen gaan af. Alle lessen waarbij er is stilgestaan over het vechten voor het initiatief en het begrip "tijd" flitsen voorbij. Hoewel zwart nog steeds objectief gezien een klein voordeel heeft (-0.5) begint het inmiddels duidelijk te worden dat de witte actieve stukken een rol gaan spelen t.o.v. de nog steeds niet ontwikkelde stukken van zwart. Het afruilen van de zwartveldige loper heeft wit veel goeds gebracht. 17... Pd7 18. Kc2 e5 19. Df3 is de aangewezen manier voor zwart om groot voordeel te behouden, zwart moet prioriteit maken van het ontwikkelen van zijn stukken. 17... exd5 is ook een veilige keuze voor zwart, 18. Pxd5 voelt dan logisch maar geeft zwart een eenvoudig vervolg met 18...Pc6 en een later Pd4 en na 18. cxd5 Pd7 (wellicht een iets minder goed veld om het paard te ontwikkelen maar weer een stap dichterbij een gezonde ontwikkeling) staat wit ook duidelijk slechter.

18. Kc2!

Een zet waar ik lang over had nagedacht en die ook van Stockfish een uitroepteken krijgt. Ik speelde heel lang met het "wilde idee" om direct Pf3 te spelen waarbij het offeren van nog een toren direct winstkansen zou opleveren. Zie ter illustratie onderstaande variant. Het voelde lang onlogisch om in een penning te gaan staan maar met Pf3 die hierna volgt en de dreiging van Tg1 gaf dit uiteindelijk voor mij de doorslag. Na 18. Pf3!? is de eerste zet waar zwart waarschijnlijk naar kijkt de zet 18...Dh1+ met het idee om daarna de toren middels Dxa1 op te snoepen. Echter, 18... Dh1+? zou zwart direct de partij kosten! Maar zwart kan ook 18... e5 spelen, dit is de zet waar ik tijdens de partij geen antwoord op kon vinden en waarom ik uiteindelijk 18. Kc2 speelde. Na 18... e5 19. Dh4 (19. Pxe5 Pd7 geeft zwart net genoeg tijd om extra stukken aan te voeren t.b.v. zijn verdediging en ook na 19. Dxe5 Dg7 20. Df4 Pd7 heeft zwart net genoeg tijd om zijn verdediging op te schroeven.) 19... Dg4 en zwart kan voldoende grip houden op de positie. Als zwart het torenoffer aanneemt na 18. Pf3!? Dh1+? 19. Kc2! Dan is er geen goede verdediging meer voor zwart: 19...Dxa1 (tijdens de partij zag ik hier duidelijk de winstkansen voor wit, de dreigingen die wit kan creëren na Dg5+ zijn overweldigend) 20. Dg5+ Kh8. De beste verdediging maar wel met de rug tegen de muur, geen stukken (goed) ontwikkeld en wit kan eenvoudig de druk blijven opvoeren. Maar weggelopen met 20... Kf7 heeft geen zin, dat is mat in 6 zetten: 21. Pe5+ Ke8 22. Lh5+ (alle stukken doen mee en zwart kan geen kant op!) Tf7 23. Lxf7+ Kf8 24. d6! (een heel fraaie zet, heel kalm het veld e7 afpakken waarna mat zal volgen via Dg8 of Dh6) Dxb2+ (de computer doet alles om het lot zo lang mogelijk uit te stellen.) 25. Kxb2 Pd7 26. Dg8 mat) 21. Dh6! Dit is nog een erg mooi detail in deze variant, hierdoor kan de zwarte dame niet meer in het spel worden gebracht met Dh1, waardoor wit eenvoudig de duimschroeven verder kan aandraaien. Alle velden op de eerste rij zijn mooi afgedekt door de witte stukken. Op fraaie wijze staat de zwarte dame op a1 dus ingesloten. De beste zet voor zwart aldus Stockfish is nu 21...Dg1, ofwel materiaal opgeven om de dreiging van Pg5 te voorkomen, maar wit staat dan uiteraard straal gewonnen. Mocht zwart geen materiaal willen geven en de g-lijn met de toren willen dekken met 21...Tg8 dan volgt er (geforceerd) mat. 22. Df6+ Tg7 23. Pg5 (nog een aanvaller erbij halen, het net sluit zich rond de zwarte koning, met een toren die in de penning staat en een zwakke achterste rij stapelen de problemen zich rap op) Pd7 (een logische keuze om maar geen materiaal te geven en een stuk in de buurt van de koning te krijgen, echter wit kan nu de partij met een fraaie combinatie beslissen) 24. Pf7 Kg8 25. Ph6+ Kh8 26. Dd8+ Pf8 27. Dxf8+ Tg8 28. Dxg8 mat.

18... exd5? (zie diagram)

De zet die de partij verliest voor zwart. De krachtzetten van wit die volgen doen zwart al snel de das om. 18... e5 19. Dh4 f4 20. Pf3 Lf5+ 21. Kb3 e4 22. Tg1 exf3 23. Tgx2+ fxg2 is de manier voor zwart om objectief gezien de partij in balans te houden, hoewel dit voor zwart wel de dame heeft gekost zijn er genoeg stukken die actief tegenspel kunnen bieden.

19. Pf3

De dreiging van Tg1 maar tegelijk nog een stuk in de aanval betrekken doet zwart de das om.

19...Kf7

You can run but you cannot hide... Met 19... d4 (de zet die ook na de partij nog wat dieper is bekeken) kan zwart aardig wat materiaal terug winnen voor zijn dame maar wit heeft uitstekend spel met ruime winstkansen (+4.6): 20. Tg1 Dxc3 21. Pxc3 dxc3 22. Dg3+ (wit hoeft zich niet druk te maken om de pion op c3, de zwarte koning kan direct worden bestookt) Kf7 (22... Kh8 23. De5+ Kg8 24. Lf3 met een duidelijke bedoeling om de looper actief te krijgen via d5 waarbij de zwarte koning al snel in de problemen zal komen.) 23. Lh5+ Ke6 24. De3+ en het is duidelijk dat zwart moeite heeft zijn koning veilig te houden.

20. Tg1!

De "schaakjes" Pe5+ en Pg5+ lijken aardig maar hierbij weer de nadruk om alle stukken te laten meespelen. De toren die niks deed op a1 doet nu geweldig werk!

20...Dxc3

Een betere keuze is er niet voor zwart. De dame verdwijnt van het bord en daarmee ook alle hoop die zwart nog had in zijn positie.

21. Pxc3 Pc6

Zwart doet nog een poging om stukken te ontwikkelen maar helaas (veel) te laat.

22. Lh5+

De looper neemt direct een nuttige positie (met tempo) in.

22.. Ke6?

22... Kg8 is een betere verdediging, echter heeft wit ook dan alle touwtjes in handen: 23. Pf3 (direct het paard weer activeren en naar een actief veld spelen, het paard kijkt met hongerige ogen naar het veld g5 waarbij het samen met de dame vele dreigingen kan creëren.) Le6 (wellicht een van de meer praktische manieren om nog een extra verdedigingsstuk richting de zwakke koning te krijgen maar met Dh6 en Pg5 die volgen is het vrijwel direct over en uit voor zwart; 23... Ld7 is wellicht een andere poging om met de torens een verdediging op te zetten.) 24. Dh6 (wit kan al snel de koning vast

zetten waarbij de paarden daarna vrij spel hebben) Tae8 25. Pg5 (wit hoeft niet eens de toren te slaan, druk opvoeren met matdreiging op h7 is zeer effectief) Te7 26. Pxd5 (nog een stuk aanvoeren, het doek zal snel vallen voor zwart) 24. Dh6 Tae8 25. Pg5 Te7 26. Pxe6 Txe6 27. Dxe6+ en het is al snel duidelijk dat zwart niet is opgewassen tegen de actieve stukken van wit.

23. cxd5+

Wit wint materiaal en blijft actief aanvallen. Zwart geeft op. De computer geeft al diverse varianten waarbij mat niet meer te voorkomen is.

1-0

Partij 2: Peter Scheeren – Michael Fung (RSB-beker, 6 feb 2023)

1.d4 Pf6 2.c4 c5 3.d5 b5

Het bekende Wolga-gambiet (ook wel bekend als Benkö-gambiet). Zwart offert een pion om twee open lijnen te verkrijgen.

4.cxb5 a6 5.bxa6 g6 6.Pc3 Lxa6 7.Pf3 d6 8.g3 Lg7 9.Lg2 Pbd7

Zwart gaat druk op pion d5 uitoefenen om wit te verleiden deze pion met e2-e4 te gaan dekken, waarna de loper op a6 een sterke open diagonaal heeft.

10.Tb1 Pb6 11.b3 Lb7 12.Ph4 ...

Op deze manier kan wit pion d5 dekken zonder e2-e4 te hoeven spelen. Voor 12...e6 hoeft wit niet bang te zijn omdat de loper op g2 gedekt staat en dus kan wit dat beantwoorden met 13.dxe6 Lxg2 14.exf7+ Kxf7 15.Pxg2. Nu blijkt een nadeel van de zwart manoeuvre in de afgelopen zetten: de stukken op de b-lijn staan de zwarte dame en torens in de weg, die immers op de open lijnen op de witte damevelugel zouden moet drukken.

12... 0-0 13.Lb2 Pe8 14.Dd2 Pc7 15.0-0 Dd7 16.e4 Pb5?!

Een bekende manoeuvre in het Wolga-gambiet: een witte verdediger van de damevelugel wordt geruild waarmee zwart tevens meer lucht krijgt. Maar het was beter geweest om eer de loper naar a6 te spelen en pas daarna deze paardzet.

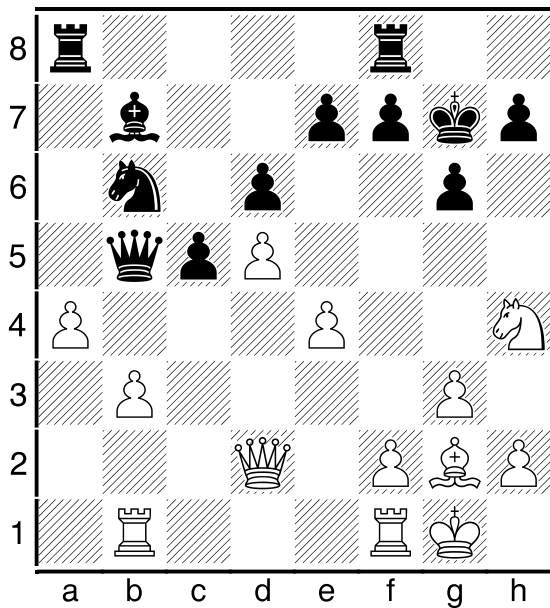
17.Pxb5 Dxb5?!

Hier had zwart beter eerst tussendoor op b2 de lopers kunnen ruilen. Nu kan wit zelf ruilen en blijven er allerlei schaakjes in de stelling zitten.

18.Lxg7 Kxg7 19.a4! ... Zie diagram.

Waar moet de zwarte dame heen? 19...Da5? kost materiaal na 20.b4! cxb4 21.Dxb4 Dxb4 22.Txb4 La6 23.Txb7 Lxf1 24.Kxf1 en wit moet het eindspel na 24...Txa4 25.Tb2 kunnen winnen (twee stukken tegen een toren). Na 19...Da6 kan wit met 20.a5! verder kan gaan, na 20...Dxa5 komt dan opnieuw 21.b4!. Met het opengaan van de b-lijn blijken de zwarte stukken op de b-lijn erg ongelukkig te staan.

Misschien is 19...Db4 nog relatief het beste, hoewel het eindspel na 20.Dxb4 cxb4 21.Tbc1 Tfc8 22. Pf3 toch wel gewonnen voor wit moet zijn. Zwart besluit echter zijn dame naar d7 terug te trekken, maar nu komen zijn stukken wel erg ongelukkig te staan.

19... Dd7 20.a5! Pc8 21.b4! cxb4 22.Txb4 La6 23.Tfb1 f6?

Om de schaakjes eruit te halen (bijv. na 23...Pb5? 24.Txb5 Lxb5 25.Db2+), maar hiermee verzwakt zwart wel zijn koningstelling, in het bijzonder veld e6. Daar gaat wit dankbaar gebruik van maken!

24.Pf3 Pa7 25.Pd4 Kh8 26.Dh6 Tg8 27.Lh3! Dc7 28.Tb6 Lc8

Een laatste kans(je) op tegenspel bood 28...Dc3. Wit wint dan het eenvoudigst met 29.Txa6 Dxd4 30.Tb7 en na 30...Tg7 staat het paard van a7 in een "eeuwige" penning. Zoals het nu gaat kan wit ook zijn laatste stuk (de toren van b1) in de aanval betrekken en wordt zwart helemaal ingesnoerd. Iets soortgelijks zou gebeurd zijn na 28...Pc8: 29.Tc1 Da7 (of 29...Dd8) 30.Pc6 Dc7 en nu bijv. 31.Tbb1! (met de dreiging 32.Pe5, direct 32.Pe5 is na 32...Dxc1+ 33.Dxc1 Pxb6 niet helemaal duidelijk) Tg7 32.Le6 met de hernieuwde dreiging 33.Pe5.

29.Tc1! Dd8 30.Le6! Lxe6 31.Pxe6 Dd7

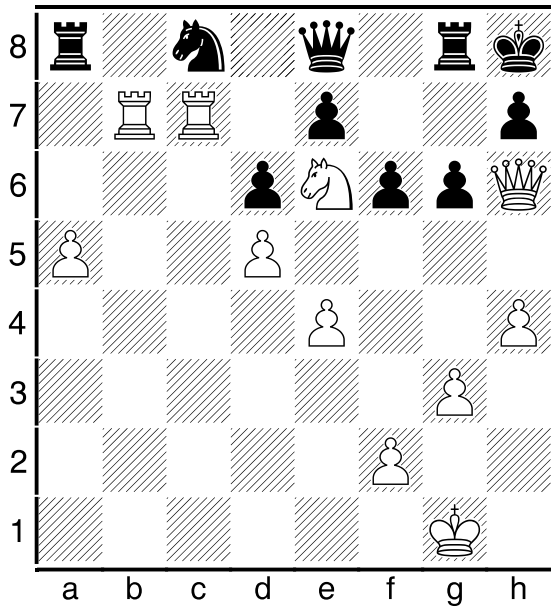
Omdat 31...De8 niet gaat wegens 22.Pc7 moet zwart ook nog toestaan dat de witte toren met tempowinst op c7 binnenkomt.

32.Tc7 De8 33.Tbb7 Pc8

Zwart heeft nog net alles kunnen dekken, maar hij staat wel hopeloos passief en heeft (bijna) geen zetten meer. Om dit te benadrukken speelde ik:

34.h4! ... Zie diagram.

Een zeer fraaie stelling: zwart is in tempodwang! Zijn stukken kunnen niet zetten: op bijv. 24...Da4 volgt 25.Txe7 Pxe7 26.Txe7 met ondekbaar mat en ook de toren van a8 kan om soortgelijke reden niet zetten (op 34...Ta6 of 34...Txa5 volgt 35.Txc8 Dxc8 36.Txe7 met ondekbaar mat). Zwart heeft dus alleen nog maar twee pionzetjes, waarop wit in beide gevallen wint met een fraai dame-offer.

34... g5 35.Dxf6+! 1-0

De enige andere zet 34...f5 zou na 35.exf5 gxf5 36.Df6+! op dezelfde manier tot mat leiden.